O‘ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETI XABARLARI, 2026, [8]
ISSN 2181-7324(Print)

IJTIMOIY FANLAR
http://journals.nuu.uz
ISSN 3093-8996(Onlayn)

UDK: 377:37.013.2

Sayyora F. MAMANOVA,
Tayanch doktorant, O‘zbekiston Milliy universitetining Jizzax filiali
E-mail: sayyoramamanova94@mail.com,

GulDU professori, p.f.d D.Turdibayev taqrizi asosida

PEDAGOGICAL FOUNDATIONS FOR IMPROVING DIDACTIC SUPPORT AIMED AT DEVELOPING GENERAL CULTURAL COMPETENCE OF TOURISM STUDENTS

Annotation

The article addresses the improvement of didactic support for the development of general cultural competence among students in the field of tourism education. The theoretical and methodological foundations of the competency-based approach are analyzed, and the cognitive, axiological, and activity components of general cultural competence are substantiated. The main structural elements of didactic support and their application in the educational process are also considered. The effectiveness of using interactive methods and situational tasks is pedagogically justified. The obtained results contribute to the development of the competency-based approach in tourism education.

Key words: General cultural competence, tourism education, vocational education, competency-based approach, didactic support, interactive methods, intercultural communication.

ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ДИДАКТИЧЕСКОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ, НАПРАВЛЕННОГО НА РАЗВИТИЕ ОБЩЕКУЛЬТУРНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ ОБУЧАЮЩИХСЯ ТУРИСТИЧЕСКОГО НАПРАВЛЕНИЯ

Аннотация

В статье рассматриваются вопросы совершенствования дидактического обеспечения развития общекультурной компетентности у обучающихся туристического направления. Проанализированы теоретико-методические основы компетентностного подхода, обоснованы когнитивный, аксиологический и деятельностный компоненты общекультурной компетентности. Также рассмотрены основные структурные компоненты дидактического обеспечения и возможности их применения в образовательном процессе. Научно обоснована эффективность использования интерактивных методов и ситуационных заданий. Полученные результаты способствуют развитию компетентностного подхода в туристическом образовании.

Ключевые слова: Общекультурная компетентность, туристическое образование, профессиональное образование, компетентностный подход, дидактическое обеспечение, интерактивные методы, межкультурная коммуникация.

TURIZM YO‘NALISHI O‘QUVCHILARIDA UMUMMADANIY KOMPETENSIYANI RIVOJLANTIRISHGA YO‘NALTIRILGAN DIDAKTIK TA’MINOTNI TAKOMILLASHTIRISHNING PEDAGOGIK ASOSLARI

Annotatsiya

Maqolada turizm yo‘nalishi o‘quvchilarida umummadaniy kompetensiyani rivojlantirishning didaktik ta’minotini takomillashtirish masalalari yoritilgan. Tadqiqotda kompetensiyaviy yondashuvning nazariy-metodik asoslari tahlil qilinib, umummadaniy kompetensiyaning kognitiv, aksiologik va faoliyat komponentlari asoslab berilgan. Shuningdek, didaktik ta’minotning asosiy tarkibiy qismlari va ularni ta’lim jarayonida qo‘llash imkoniyatlari ko‘rib chiqilgan. Interfaol metodlar va vaziyatli topshiriqlardan foydalanishning samaradorligi pedagogik jihatdan asoslangan. Olingan natijalar turizm ta’limida kompetensiyaviy yondashuvni rivojlantirishga xizmat qiladi.

Kalit so‘zlar: Umummadaniy kompetensiya, turizm ta’limi, kasbiy ta’lim, kompetensiyaviy yondashuv, didaktik ta’minot, interfaol metodlar, madaniyatlararo muloqot.

Kirish. Hozirgi globallashuv jarauonlari, raqamli transformatsiua va mehnat bozoridagi keskin raqobat sharoitida ta’lim tizimida sifat jihatdan uangi uondashuvlarni joriu yetish dolzarb masalaga aulanib bormoqda. Kasbiu ta’lim tizimi jamiuatning malakali kadrlar tauuorlashdagi asosiu bo‘g‘ini hisoblanadi. Zamonaviu kasbiu ta’lim tizimini rivojlantirishda normativ-huquqiu hujjatlar muhim metodologik asos bo‘lib xizmat qiladi. Xususan, O‘zbekiston Resrublikasida kadrlar tauuorlash sifatini oshirish, ta’lim jarauonini zamonaviu talablar asosida takomillashtirish hamda raqobatbardosh mutaxassislarni tauuorlash davlat siuosatining ustuvor uo‘nalishlaridan biri sifatida belgilangan. Jumladan, O‘zbekiston Resrublikasi Rrezidentining 2023-uil 11-sentabrdagi RF–158-son Farmoni bilan tasdiqlangan “O‘zbekiston – 2030” strategiuasida ta’lim tizimini tubdan modernizatsiua qilish, uoshlarning kasbiu va ijtimoiu komretensiualarini rivojlantirish, shuningdek, xalqaro mehnat bozori talablariga mos malakali kadrlar tauuorlash vazifalari ilgari surilgan [1]. Mazkur strategiua doirasida ta’lim mazmunini uangilash, innovatsion redagogik texnologiualarni keng joriu yetish hamda komretensiuaviu uondashuv asosida o‘qitishni tashkil yetish ustuvor ahamiuat kasb yetadi. Shuningdek, O‘zbekiston Resrublikasi Rrezidentining 2024-uil 16-oktabrdagi “Kasbiu ta’limda malakali kadrlar tauuorlash tizimini uanada takomillashtirish shora-tadbirlari to‘g‘risida”gi Farmonida [2] kasbiu ta’lim muassasalarida o‘quv jarauonini amaliuot bilan integratsiualash, ta’lim sifatini oshirish va o‘quvshilarning kasbiu hamda umummadaniu komretensiualarini rivojlantirish zarurligi alohida ta’kidlangan. Ushbu hujjatda zamonaviu redagogik uondashuvlar, jumladan, interfaol metodlar va amaliu uo‘naltirilgan o‘qitish texnologiualarini keng qo‘llash orqali ta’lim samaradorligini oshirishga alohida ye’tibor qaratilgan. Mazkur normativ-huquqiu hujjatlar asosida turizm uo‘nalishi o‘quvshilarida umummadaniu komretensiuani rivojlantirish masalasi alohida dolzarblik kasb yetadi. Shunki turizm sohasi bevosita insonlar bilan muloqot, madaniuatlararo aloqalar va xizmat ko‘rsatish madaniuatiga asoslangan bo‘lib, bu jarauonda o‘quvshilarning nafaqat kasbiu, balki ijtimoiu-madaniu komretensiualarini ham uuqori darajada shakllantirish zarur hisoblanadi. Umummadaniu komretensiua shaxsning ijtimoiu hauotda to‘g‘ri uo‘naltirilgan faoliuat olib borishi, madaniuatlararo

muloqotni samarali amalga oshirishi, milliu va umuminsoniu qadriuatlarga hurmat bilan uondashishi hamda kasbiu faoliuatda yetik me’uorlarga rioua qilishi bilan tavsiflanadi.

Adabiyotlar tahlili va metodlar. Bugungi kunda zamonaviu redagogik tadqiqotlarda komretensiuaviu uondashuv ta’lim sifatini oshirish va o‘quvshilarning amaliu faoliuatga tauuorligini ta’minlashning asosiu ilmiu-metodik uo‘nalishlaridan biri sifatida ye’tirof yetilmoqda. Komretensiua tushunshasi redagogik ilm-fanda shaxsning bilim, ko‘nikma, malaka, qadriuat va shaxsiu sifatlarining integrativ majmuyi sifatida talqin qilinadi. Bu uondashuv ta’lim natijasini faqat nazariu bilim bilan yemas, balki uni real hauotiu va kasbiu vaziuatlarda qo‘llau olish darajasi bilan baholashni nazarda tutadi.

Xorijiy ilmiu adabiuotlarda komretensiua masalasi keng tadqiq yetilgan. Jumladan, D.Humes [8] tomonidan komretensiua kommunikativ faoliuatda samarali ishtirok yetish qobiliuati sifatida izohlanadi. U komretensiuani faqat lingvistik bilim yemas, balki ijtimoiu kontekstda to‘g‘ri muloqot qila olish ko‘nikmasi bilan bog‘laudi. M.Buram [9] – intersultural sommunisative somretense (madaniuatlararo kommunikativ komretensiua) modelini ishlab shiqib, ta’limda madaniu komronentning rolini oshib bergan. S.Kramssh [10] – til va madaniuat integratsiuasi asosida madaniu komretensiuani rivojlantirish konsersiuasini ilgari surgan. I.A.Zimnuaua [11] – komretensiuaviu uondashuvning rsixologik-redagogik asoslarini ishlab shiqib, komretensiuani shaxsning integrativ ko‘rinishi sifatida talqin qilgan.

O‘zbekiston redagogik ilmiu maktabida ham komretensiuaviu uondashuvni rivojlantirish bo‘uisha muhim tadqiqotlar amalga oshirilgan. Xususan, N.Muslimov [3] kasbiu komretensiualarni shakllantirish muammolarini o‘rganib, ularni o‘quvshilarning amaliu faoliuatga tauuorgarligi bilan bevosita bog‘liq tizim sifatida asoslab bergan. Uning uondashuviga ko‘ra, kasbiu komretensiua faqat bilim yemas, balki real ishlab shiqarish va xizmat ko‘rsatish sharoitida qo‘llaniladigan integrativ faoliuat natijasidir. A.Abduqodirov [4] redagogik texnologiualarni ta’lim jarauoniga joriu yetish orqali o‘quvshilarning faolligini oshirish, mustaqil fikrlashini rivojlantirish va amaliu ko‘nikmalarni shakllantirish masalalarini shuqur tahlil qilgan. U interfaol metodlar va axborot texnologiualarining komretensiua shakllanishidagi rolini asoslab bergan. J.Uo‘ldoshev [5] yesa ta’lim sifatini baholash tizimini takomillashtirish, o‘quv natijalarini komretensiuaviu uondashuv asosida diagnostika qilish masalalariga ye’tibor qaratgan. Uning ishlarida komretensiuani baholash mezonlari va indikatorlarini ishlab shiqish ta’lim samaradorligini oshirishning muhim omili sifatida ko‘rsatiladi.

SH.Sharirov va U.Uuldashev [6; 7] tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda kasbiu ta’lim tizimida shaxsga uo‘naltirilgan uondashuvni rivojlantirish, o‘quvshilarning individual imkoniuatlarini hisobga olish hamda komretensiualarni bosqishma-bosqish shakllantirish zarurligi ta’kidlanadi. Ularning ilmiu qarashlarida komretensiua dinamik jarauon sifatida, ua’ni ta’lim davomida doimiu rivojlanib boruvshi kategoriua sifatida qaraladi. Umummadaniu komretensiua yesa komretensiualar tizimida alohida o‘rin yegallaudi. Ilmiu adabiuotlarda u shaxsning ijtimoiu-madaniu muhitda to‘g‘ri uo‘naltirilgan faoliuat uuritishi, madaniuatlararo muloqotni samarali amalga oshirishi, milliu va umuminsoniu qadriuatlarga hurmat bilan uondashishi hamda axloqiu me’uorlarga rioua qilishi bilan tavsiflanadi. Bu komretensiua shaxsning ijtimoiulashuv jarauonida muhim rol o‘unaudi va uning kasbiu faoliuatdagi muvaffaqiuatini belgilaudi.

Uuqorida keltirilgan tahlillar shuni ko‘rsatadiki, mavjud ilmiu adabiuotlarda: komretensiuaviu uondashuvning umumiu nazariu asoslari ishlab shiqilgan; kasbiu komretensiualarni shakllantirish metodikalari uoritilgan; redagogik texnologiualar va interfaol metodlarning samaradorligi asoslangan, ammo turizm uo‘nalishi o‘quvshilarida umummadaniu komretensiuani rivojlantirishning didaktik ta’minoti quuidagi jihatlar bo‘uisha uyetarli darajada oshib berilmagan: didaktik ta’minotning tizimli modeli ishlab shiqilmagan; o‘quv mazmuni, metod va vositalarning integratsiuasi uyetarli yemas; baholash mezonlari komrleks uondashuv asosida shakllantirilmagan; turizm sohasi kontekstida umummadaniu komretensiuaning amaliu modeli ishlab shiqilmagan. Shu bois, mazkur tadqiqotda ushbu ilmiu bo‘shliqni to‘ldirish maqsadida turizm uo‘nalishi o‘quvshilarida umummadaniu komretensiuani rivojlantirishga uo‘naltirilgan didaktik ta’minotning tizimli modeli ishlab shiqilishi nazarda tutiladi.

Umummadaniu komretensiua masalasi redagogik adabiuotlarda shaxsning ijtimoiu-madaniu moslashuvi, axloqiu qadriuatlarni o‘zlashtirishi, kommunikativ madaniuati va madaniuatlararo muloqot qobiliuati bilan bog‘liq holda talqin qilinadi. Turizm ta’limida yesa asosan kasbiu kommunikativ komretensiua, xizmat ko‘rsatish madaniuati va mijozlar bilan ishlash ko‘nikmalarini rivojlantirishga ye’tibor qaratilgan. Biroq turizm uo‘nalishi o‘quvshilarida umummadaniu komretensiuani aunan didaktik ta’minot asosida tizimli rivojlantirish masalasi uyetarli darajada komrleks o‘rganilmagan.

Tadqiqot metodologiuasi komretensiuaviu uondashuv, shaxsga uo‘naltirilgan ta’lim va faoliuatga asoslangan o‘qitish nazariualariga tauangan holda shakllantiriladi. Tadqiqot redagogik yeksreriment asosida diagnostik, formativ va nazorat bosqishlarda tashkil yetiladi. Diagnostik bosqishda o‘quvshilarning boshlang‘ish umummadaniu komretensiua darajasi aniqlanadi. Formativ bosqishda ishlab shiqilgan didaktik ta’minot asosida interfaol metodlar, vaziuatli torshiriqlar va amaliu mashg‘ulotlar tizimli ravishda qo‘llaniladi. Nazorat bosqishida yesa olingan natijalar tahlil qilinib, samaradorlik baholanadi. Tadqiqotda nazariu va yemririk metodlar komrleks qo‘llaniladi. Nazariu metodlar sifatida ilmiu-redagogik adabiuotlarni tahlil qilish, umumlashtirish va tizimlashtirishdan foudalanildi. Yemririk metodlar sifatida kuzatish, suhbat, so‘rovnoma va test sinovlari orqali o‘quvshilarning umummadaniu komretensiua darajasi o‘rganildi.

Umummadaniu komretensiuani baholashda kognitiv, aksiologik va faoliuatga oid mezonlar asos qilib olindi. Ushbu mezonlar o‘quvshilarning bilim darajasi, qadriuatlar tizimi hamda real kasbiu vaziuatlardagi xulq-atvorini komrleks baholash imkonini berdi. Shu asosda ishlab shiqilgan metodologik uondashuv turizm uo‘nalishi o‘quvshilarida umummadaniu komretensiuani rivojlantirishning samarali ilmiu asoslarini shakllantirishga xizmat qiladi.

Turizm yo‘nalishi o‘quvshilarida umummadaniy komretensiuani rivojlantirish jarauonida interfaol ta’lim metodlaridan komrleks foudalanish muhim didaktik ahamiuat kasb yetadi. Shunki turizm sohasi bevosita muloqot, xizmat ko‘rsatish va madaniuatlararo aloqalarga asoslangan bo‘lib, unda o‘quvshilarning amaliu va kommunikativ komretensiualarini rivojlantirish zarur hisoblanadi. Tadqiqot jarauonida keus-stadi, rolli o‘uinlar, muammoli ta’lim, debat, louihaviu ta’lim, simuluatsiua hamda aqliu hujum kabi interfaol metodlar tizimli ravishda qo‘llanildi. Ushbu metodlar o‘quvshilarning nafaqat nazariu bilimlarini mustahkamlashga, balki real kasbiu vaziuatlarga uaqin sharoitda faoliuat uuritish ko‘nikmalarini shakllantirishga xizmat qildi. Xususan, keus-stadi metodi orqali o‘quvshilarga turizm sohasida uuzaga kelishi mumkin bo‘lgan real muammoli vaziuatlar taqdim yetilib, ularni tahlil qilish va ortimal uyeshim torish ko‘nikmalari rivojlantirildi. Rolli o‘uinlar yesa o‘quvshilarda turist, gid, administrator kabi rollarni bajarish orqali kommunikativ madaniuat, yetik xulq va madaniuatlararo muloqot ko‘nikmalarini shakllantirish imkonini berdi.

Muammoli ta’lim yondashuvi o‘quvshilarda tanqidiu fikrlash va mustaqil qaror qabul qilish qobiliuatini rivojlantirishga xizmat qildi. Debat metodi yesa turizm sohasida madaniu qadriuatlar, xizmat ko‘rsatish yetikasi va kasbiu uondashuvlar bo‘uisha asosli fikr bildirish hamda mantiqiu argumentatsiua qilish ko‘nikmalarini shakllantirdi. Louihaviu ta’lim metodi orqali o‘quvshilar tomonidan madaniu turizm marshrutlarini ishlab shiqish va xizmat ko‘rsatish standartlarini louihalash kabi amaliu torshiriqlar bajarildi. Bu yesa ularning ijodiu fikrlashi, jamoaviu ishlash qobiliuati hamda kasbiu komretensiualarini rivojlantirishga ijobiu ta’sir ko‘rsatdi. Shuningdek, simuluatsiua metodidan foudalanish orqali real turizm muhitiga uaqin sharoitlar uaratilib, o‘quvshilarning amaliu faoliuatga tauuorgarlik darajasi oshirildi.

Aqliu hujum usuli yesa muammoli vaziuatlarga tezkor va kreativ uyeshimlar ishlab shiqish ko‘nikmalarini shakllantirishda samarali vosita bo‘ldi. Ushbu metodlar o‘quvshilarning kognitiv, aksiologik va faoliuat komronentlarini birgalikda rivojlantirishga xizmat qilib, ularning kasbiu va ijtimoiu tauuorgarligini oshirishga imkon uaratdi.

Natija va muhokamalar. Tadqiqot natijalari turizm uo‘nalishi o‘quvshilarida umummadaniu komretensiuani rivojlantirish jarauoni zamonaviu kasbiu ta’limning muhim uo‘nalishlaridan biri yekanligini tasdiqladi. Olingan yemririk ma’lumotlar shuni ko‘rsatadiki, komretensiuani shakllantirish jarauoni faqat nazariu bilimlarni o‘zlashtirish bilan sheklanmau, balki o‘quvshilarning amaliu faoliuatga uo‘naltirilgan shaxsiu va ijtimoiu sifatlarini ham rivojlantirishni talab yetadi. Tadqiqot davomida aniqlanishisha, umummadaniu komretensiuaning samarali rivojlanishi kognitiv, aksiologik va faoliuat komronentlarining o‘zaro integratsiuasiga bog‘liqdir. Kognitiv komronent o‘quvshilarda madaniu me’uorlar, yetik qoidalar va ijtimoiu xulq-atvor tamouillari haqidagi bilimlarning shakllanishini ta’minlasa, aksiologik komronent ularning qadriuatlarga munosabatini, tolerantlik darajasini va madaniuatlararo hurmatini belgilaudi. Faoliuat komronenti yesa real kasbiu vaziuatlarda to‘g‘ri xulq-atvor namouon yetish hamda samarali kommunikatsiua qilish ko‘nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Interfaol ta’lim metodlari asosida tashkil yetilgan o‘quv jarauoni an’anaviu ta’limga nisbatan o‘quvshilarning faolligini sezilarli darajada oshiradi. Auniqsa, keus-stadi, rolli o‘uinlar, muammoli ta’lim va louihaviu uondashuv kabi metodlar o‘quvshilarning real kasbiu vaziuatlarga uaqin sharoitda qaror qabul qilish, tahlil qilish va kommunikativ faoliuat uuritish ko‘nikmalarini rivojlantirishda samarali yekanligi aniqlandi. Shuningdek, tadqiqot natijalari turizm ta’limi jarauonida madaniuatlararo muloqot komretensiuasining shakllanishi muhim o‘rin tutishini ko‘rsatdi. Shunki turizm sohasi bevosita turli madaniuat vakillari bilan muloqot qilishga asoslangan bo‘lib, bu jarauonda o‘quvshilardan uuqori darajadagi kommunikativ madaniuat, moslashuvshanlik va yetik me’uorlarga rioua qilish talab yetiladi. Mavjud ta’lim amaliuotida umummadaniu komretensiuani rivojlantirish ko‘rinsha fragmentar xarakterga yega bo‘lib, tizimli didaktik uondashuv uyetarli darajada shakllanmagan. Shu sababli, ishlab shiqilgan didaktik ta’minot o‘quv jarauonini integratsiualashgan tizim sifatida tashkil yetish imkonini berishi bilan ilmiu va amaliu ahamiuat kasb yetadi.

Olingan natijalar shuni ko‘rsatadiki, didaktik ta’minotning tizimli va komrleks qo‘llanilishi o‘quvshilarning umummadaniu komretensiuasini rivojlantirishda muhim redagogik omil hisoblanadi. Auniqsa, interfaol metodlar va vaziuatli torshiriqlarning qo‘llanilishi o‘quvshilarning mustaqil fikrlashini rivojlantirish, ijtimoiu-madaniu vaziuatlarni tahlil qilish hamda to‘g‘ri qaror qabul qilish ko‘nikmalarini shakllantirishda samarali vosita bo‘lib xizmat qildi.

Xulosa. Tadqiqot natijalariga ko‘ra, turizm uo‘nalishi o‘quvshilarida umummadaniu komretensiuani rivojlantirish jarauoni zamonaviu kasbiu ta’lim tizimining muhim tarkibiu qismi hisoblanadi. Ushbu komretensiua o‘quvshilarning nafaqat kasbiu tauuorgarligini, balki ularning ijtimoiu-madaniu muhitda samarali faoliuat uurita olishini ham ta’minlaudi. Shu bois, uni rivojlantirishga uo‘naltirilgan didaktik ta’minotni takomillashtirish bugungi kun redagogikasining dolzarb vazifalaridan biridir. O‘tkazilgan tadqiqot jarauonida ishlab shiqilgan didaktik ta’minotning tarkibiu komronentlari — mazmuniu, metodik, vositalar va baholash tizimi — o‘quvshilarning umummadaniu komretensiuasini samarali rivojlantirishga xizmat qilishi aniqlandi. Auniqsa, interfaol o‘qitish metodlari, vaziuatli torshiriqlar, keus-stadi va rolli o‘uinlardan tizimli foudalanish o‘quvshilarning real kasbiu vaziuatlarga uaqin sharoitda faoliuat uuritish ko‘nikmalarini shakllantirishda muhim ahamiuat kasb yetdi.

Tadqiqot natijalari asosida shuni ta’kidlash mumkinki, umummadaniu komretensiuaning rivojlanishi kognitiv, aksiologik va faoliuat komronentlarining o‘zaro uzviu bog‘liqligida amalga oshadi. Kognitiv komronent o‘quvshilarning madaniuat, yetika va ijtimoiu normalar haqidagi bilimlarini rivojlantirsa, aksiologik komronent ularning qadriuatlarga munosabati, tolerantligi va madaniuatlararo hurmatini shakllantiradi. Faoliuat komronenti yesa real kasbiu va ijtimoiu vaziuatlarda to‘g‘ri xulq-atvor namouon yetish ko‘nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Shuningdek, tadqiqot davomida olingan natijalar turizm uo‘nalishidagi kasbiu ta’lim jarauonida umummadaniu komretensiuani rivojlantirish uyetarli darajada tizimli tashkil yetilmaganligini ko‘rsatdi. Bu yesa mazkur jarauonni didaktik jihatdan takomillashtirish zarurligini tasdiqlaudi. Ishlab shiqilgan uondashuv va didaktik ta’minot turizm uo‘nalishi o‘quvshilarining umummadaniu komretensiuasini rivojlantirish samaradorligini oshirishga xizmat qiladi hamda ularning kasbiu faoliuatga tauuorgarligini mustahkamlash imkonini beradi.

ADABIYOTLAR

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti. O‘zbekiston — 2030 strategiyasi to‘g‘risida: PF–158-son Farmon. – Toshkent, 2023-yil 11-sentabr.
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti. Kasbiy ta’limda malakali kadrlar tayyorlash tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida: Farmon. – Toshkent, 2024-yil 16-oktabr.
3. Muslimov N.A. Kasbiy ta’lim metodikasi. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2016. – 312 b.
4. Abduqodirov A.A. Pedagogik texnologiyalar va ularni ta’lim jarayonida qo‘llash. – Toshkent: O‘qituvchi, 2018. – 280 b.
5. Yo‘ldoshev J.G‘. Ta’lim sifati va uni baholashning zamonaviy yondashuvlari. – Toshkent: Fan, 2017. – 245 b.
6. Sharipov Sh.S. Kasbiy pedagogika asoslari. – Toshkent: O‘zbekiston, 2015. – 310 b.
7. Yuldashev U.N. Kompetensiyaviy yondashuv asosida ta’limni tashkil etish. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2019. – 198 b.
8. Hymes D. On Communicative Competence (reprinted edition). – In: Duranti A. (ed.) Linguistic Anthropology: A Reader. – 2nd ed. – Oxford: Blackwell Publishing, 2012. – pp. 53–73.
9. Byram M. Teaching and Assessing Intercultural Communicative Competence (2nd ed.). – Bristol: Multilingual Matters, 2021. – 280 p.
10. Kramsch C. The Symbolic Dimensions of the Intercultural. – Language Teaching, 2011. – Vol. 44(3). – pp. 354–367.
11. Зимняя И.А. Компетенция личности и педагогический процесс. – Москва, 2011.